

МЕТОДИКА РОБОТИ З ГУМАНІТАРНИХ ПИТАНЬ

Тема №1

“Правові засади реформування та розвитку
Збройних Сил України”

Питання лекції

1. Законодавство про розбудову ЗС України
2. Організаційно-правові засади державного керівництва і система військового управління Збройними Силами України.

Література

1. Конституція України. Ст. 1, 8, 9, 17, 18, 65.

2. Закони України:

- “Про оборону України” від 5.10.2000р. (зі змінами);;
- “Про Збройні Сили України” від 5.10.2000р. (зі змінами);
- “Про основи національної безпеки України” від 19.06.2003р. (зі змінами);
- “Про військовий обов'язок і військову службу “від [№ 2233-XII від 25.03.92](#),
- (зі змінами);

3. Законодавство України з питань військової сфери. Збірник законів та інших нормативно – правових актів. Київ. “Азимут – Україна”, 2003р.;

5. Правознавство. Підручник. 7-е видання за редакцією В.В.Копейчикова. Київ. Юрінком Інтер. 2003р.;

4. Військова адміністрація (право військової сфери у визначеннях та схемах): навч.посібник; / О.В. Кривенко, І.І. Качан, 2-е вид. перероб. і доп. - К.:2009-188 с.;

5. Кравчук М.В. Теорія держави і права. Опорні конспекти. Київ. Атака. 2003.

6. Карпенко М.І. Розвиток законодавства України з питань військової сфери. Право військової сфери. Щомісячний інформаційно – аналітичний журнал №1 2005р.

7. Карпенко М.І. Проблемні питання щодо удосконалення законодавства з питань військової сфери. Щомісячний інформаційно – аналітичний журнал №2 2005р.

8. Військове Законодавство України. Нормативні документи.- Київ КНТ 2007р.

Право військової сфери

Право військової сфери (як навчальна дисципліна) - вивчає умови формування, розвитку та функціонування Збройних Сил України та інших військових формувань України.

Право військової сфери (як сфера правовідносин) – вивчає правові відносини, що виникають між державою (в особі органів державного управління) і громадянами з приводу:

- військового будівництва (як частини державного будівництва);
- державної діяльності у військовій сфері;
- проходження військової служби громадянами та їх соціального забезпечення.

Право військової сфери

Право військової сфери використовує правові норми інших галузей права: конституційного, адміністративного, фінансового, цивільного, господарського, кримінального, кримінально-процесуального, цивільно-процесуального та ін. Всі ці норми об'єднують предмет їх застосування – відносини в області забезпечення оборони України.

Особливості військового права:

1. Наявність нормативних актів, спеціально спрямованих на регулювання відносин в області будівництва Збройних Сил.
2. Більш детально, ніж в інших державних сферах, регламентуються усі сторони життя побуту та діяльності військовослужбовців.
3. Норми військового права характеризуються підвищеною категоричністю вимог, що пред'являються до військовослужбовців.
4. Військовослужбовців несуть підвищену юридичну відповідальність за порушення і невиконання вимог права військової сфери.

Джерелами права військової сфери є

- ❖ Конституція України,
- ❖ Закони України,
- ❖ Постанови Верховної Ради України,
- ❖ міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України,
- ❖ Укази Президента України,
- ❖ Постанови Кабінету Міністрів України.
- ❖ Законодавство з військової сфери – сукупність законів і інших нормативно-правових актів, які регулюють відносини у галузі будівництва, житті і діяльності Збройних Сил (інших військових формувань держави).

У нормах військового законодавства юридично закріплюються основні напрями політики з питань обороноздатності країни, укріплення встановленого порядку несення військової служби, дисципліни і боєготовності Збройних Сил (інших військових формувань держави).

Законодавство України у військовій сфері

Законодавство
з основ
військового
будівництва

Законодавство з
організації і
виконання
бойових
(службово-
бойових)
завдань
(ведення
бойових дій)

Законодавство
з організації
повсякденної
діяльності
військових
формувань

Законодавство
з питань
соціального
та пенсійного
забезпечення
військовослужбовців
та членів їх сімей

Законодавство з основ військового будівництва

- ❖ 1. Конституція України
- ❖ 2. Закони України:
 - ❖ „Про основи національної безпеки”
 - ❖ „Про демократичний цивільний контроль над воєнною організацією та правоохоронними органами”
 - ❖ „Про оборону України”
 - ❖ „Про військовий обов’язок і військову службу”
 - ❖ „Про Кабінет міністрів України”
 - ❖ „Про Раду національної безпеки і оборони України”
 - ❖ „Про мобілізаційну підготовку і мобілізацію”
 - ❖ „Про альтернативну (невійськову) службу”
 - ❖ „Про Збройні Сили України”
 - ❖ „Про внутрішні війська МВС України”

Законодавство з основ військового будівництва

- ❖ Про службу безпеки України”
- ❖ „Про розвідувальні органи України”
- ❖ „Про державну прикордонну службу України”
- ❖ „Про державну спеціальну службу транспорту України”
- ❖ „Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб”
- ❖ „Про службу зовнішньої розвідки України”
- ❖ „Про порядок направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав”
- ❖ 3. Укази Президента України:
 - ❖ „Про стратегію національної безпеки України”;
 - ❖ „Про державну програму реформування та розвитку ЗС України до 2017 року”
 - ❖ „Про воєнну Доктрину України”

Законодавство з організації виконання бойових (службово-бойових) завдань (ведення бойових дій)

1. Закони України:

- ❖ „Про правовий режим воєнного стану”
- ❖ „Про правовий режим надзвичайного стану”

2. Бойові статуту:

- ❖ Сухопутних військ ч. I, II, III
- ❖ Статут Сил ПО і т.п.

3. Настанови (інструкції) з бойового застосування та експлуатації озброєння і техніки.

Законодавство з організації повсякденної діяльності військових формувань

- ❖ *1. Закони України:*
- ❖ „Про правовий режим майна у Збройних Силах України”
- ❖ „Про господарську діяльність у Збройних Силах України”
- ❖ „Про статут внутрішньої служби Збройних Сил України”
- ❖ „Про дисциплінарний статут Збройних Сил України”
- ❖ „Про статут гарнізонної та вартової служби Збройних Сил України”
- ❖ „Про стройовий статут Збройних Сил України”
- ❖ *2. Постанова Верховної Ради України*
- ❖ „Про затвердження Положення „Про матеріальну відповідальність військовослужбовців за шкоду, заподіяну державі”

Законодавство з організації повсякденної діяльності військових формувань

- ❖ *3. Указ Президента України*
- ❖ „Про положення „Про проходження служби відповідними категоріями військовослужбовців”
- ❖ *4. Постанови Кабінету Міністрів України:*
- ❖ „Про грошове забезпечення військовослужбовців”;
- ❖ „Про забезпечення військовослужбовців речовим майном у мирний час”;
- ❖ „Про затвердження Порядку забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житловими приміщеннями”;
- ❖ „Про затвердження Положення „Про порядок обліку, зберігання, списання та використання військового майна у ЗС”.

Законодавство з питань соціального та пенсійного забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей

- ❖ 1. Закони України:
- ❖ „Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей”;
- ❖ „Про пенсійне забезпечення військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу ОВС та деяких інших осіб”
- ❖ „Про статус ветеранів військової служби, органів внутрішніх справ і деяких інших осіб та їх соціальний захист”
- ❖ „Про державні гарантії соціального захисту військовослужбовців, які
- ❖ звільняються із служби у зв’язку з реформуванням ЗС України, та членів їх сімей”

Законодавство з питань соціального та пенсійного забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей

2. Постанови Кабінету міністрів України:

- ❖ „Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам офіцерського складу, прапорщикам....”
- ❖ „Про затвердження Державної програми соціальної і професійної адаптації військовослужбовців, що підлягають звільненню, та осіб звільнених з військової служби”
- ❖ „Про схвалення основних напрямів реалізації державної політики щодо соціальних гарантій військовослужбовцям, які проходять військову службу за контрактом”

РОЛЬ ВІЙСЬКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА В БУДІВНИЦТВІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

- ▣ **ЗАКРІПЛЮЄ** в правових нормах специфічні суспільні відносини, які виникають в умовах Збройних Сил України.
- ▣ **ЗАБЕЗПЕЧУЄ** упорядкованість, злагодженість, організованість різноманітних суспільних відносин у Збройних Сил України.
- ▣ **ОХОРОНЯЄ** від протиправних посягань боєготовність Збройних Сил України, військову дисципліну, порядок несення і проходження військової служби, права і законні інтереси військовослужбовців та їх сімей, працівників військових частин, з'єднань, установ.
- ▣ **ЗДІЙСНЮЄ** виховний вплив на військовослужбовців.

Організаційно-правові засади державного керівництва і система військового управління Збройними Силами України

Органи що здійснюють керівництво військовими формуваннями

- ◆ Верховна Рада України**
- ◆ Президент України**
- ◆ Кабінет Міністрів України**
- ◆ Місцеві державні адміністрації**
- ◆ Рада Національної безпеки і оборони України**

Верховна Рада України

- ❖ оголошує за поданням Президента стан війни і укладає мир;
- ❖ схвалює рішення Президента про використання ЗСУ у разі збройної агресії проти України;
- ❖ схвалює рішення про надання військової допомоги іншим державам, про направлення підрозділів ЗСУ до іншої держави чи допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України;
- ❖ затверджує загальну структуру, чисельність, визначає функції ЗСУ, СБУ та інших військових формувань, МВС;
- ❖ затверджує протягом двох днів з моменту звернення Президента України указів про введення воєнного чи надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях, про загальну або часткову мобілізацію;
- ❖ та ін.
(ст. 85 Конституції України)

Президент України

- ❖ Є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України;
- ❖ призначає на посади та звільняє з посад вище командування Збройних Сил України, інших військових формувань;
- ❖ забезпечує державну незалежність, національну безпеку і правонаступництво держави;
- ❖ здійснює керівництво у сфері національної безпеки та оборони держави;
- ❖ приймає рішення про загальну або часткову мобілізацію та введення воєнного стану ;
- ❖ та ін.
(ст. 106 Конституції України)

Кабінет Міністрів України

- ❖ забезпечує державний суверенітет і економічну самостійність України, здійснення внутрішньої та зовнішньої політики держави, виконання Конституції і законів України, акті Президента України;
- ❖ забезпечує проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики, політики у сферах праці й зайнятості населення, соціального захисту, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування
- ❖ вживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина;
- ❖ розробляє і здійснює загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального і культурного розвитку України;
- ❖ здійснює заходи щодо забезпечення обороноздатності і національної безпеки України, громадського порядку, боротьби зі злочинністю;
- ❖ та ін.
(ст. 116 Конституції України)

Місцеві державні адміністрації

□ забезпечують на відповідній території виконання Конституції та законів України. актів Президента України, Кабінета Міністрів України, центральних органів виконавчої влади з питань оборони;

□ законність і правопорядок, додержання прав і свобод громадян;

□ виконання державних і регіональних програм соціально-економічного та культурного розвитку, програм охорони довкілля;

□ підготовку і виконання відповідних обласних і районних бюджетів;

□ та ін.

□ (ст. 119 Конституції України)

Рада Національної безпеки і оборони України

- ❖ координує і контролює діяльність органів виконавчої влади у сфері оборони в межах повноважень, визначених Конституцією України та Законом України “Про Раду національної безпеки і оборони України”

Військове управління

Військове управління – державна виконавчо-розпорядча діяльність, яка здійснюється у відповідності з чинним законодавством, військовими органами для практичного виконання завдань, організації їхнього повсякденного життя, побуту та діяльності.

Особливості військового управління:

- ❖ централізація;
- ❖ повна єдиноначальність;
- ❖ підвищена юридична відповідальність за неналежне виконання обов'язків

Повноваження органів, що здійснюють безпосереднє військове управління

- ❖ **Міністерство оборони України**
- ❖ **Генеральний штаб ЗС України**
- ❖ **Органи управління інших військових формувань**

Міністерство оборони України

- бере участь у формуванні та реалізації державної політики з питань оборони і військового будівництва, підготовці проектів Концепції нац. безпеки України, воєнної доктрини України, законодавчих та інших нормативних актів у сфері оборони, забезпечує їх виконання в ЗС України, у встановленому порядку координує діяльність державних органів та органів місцевого самоврядування щодо підготовки держави до оборони;
- о забезпечує належний рівень боєздатності, укомплектованості, бойової та мобілізаційної готовності і підготовки ЗС України; та ін.
- (ст. 10 ЗУ «Про Оборону України»)

Генеральний штаб ЗС України

- ❖ прогнозує тенденції розвитку форм і способів воєнних дій та засобів збройної боротьби, бере участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері оборони, стратегії воєнно безпеки обґрунтовує напрями розвитку ЗС України;
- ❖ здійснює стратегічне планування застосування ЗС України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, та правоохоронних органів для охорони держави;
- ❖ бере участь у створенні та контролює стан системи
- ❖ управління державою в особливий період;
- ❑ та ін.
- ❑ (ст. 11 ЗУ «Про Оборону України»

Органи управління інших військових формувань

- узгоджує з ГШ ЗС України їх програми розвитку в частині, що стосується оборони держави, а також плани підготовки їх органів управління, з'єднань і частин, призначених для підпорядкування органам в/управління в особливий період;
- здійснює під керівництвом ГШ ЗС України планування застосування органів управління, з'єднань і частин призначених для підпорядкування органам в/управління в особливий період та виконання завдань територіальної оборони, надають ГШ ЗС України необхідну для цієї роботи інформацію; та ін. (ст. 12 ЗУ «Про Оборону України»)

До військових формувань належать

- ❖ 1. Збройні сили України.
- ❖ 2. Внутрішні війська МВС України.
- ❖ 3. Державну Прикордонну службу України.
- ❖ 4. Службу безпеки України.
- ❖ 5. Службу зовнішньої розвідки України.
- ❖ 6. Державну спеціальну службу транспорту України.
- ❖ 7. Управління державної охорони України.